

**ОБЛАСНА ПРОГРАМА
ПРАВОВОЇ ОСВІТИ НАСЕЛЕННЯ НА 2018-2022 РОКИ****1. Паспорт програми**

1.	Ініціатор розроблення програми	Головне територіальне управління юстиції у Тернопільській області спільно з юридичним відділом апарату Тернопільської обласної державної адміністрації.
2.	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	Укази Президента України від 18.10.2001 № 992/2001 „Про Національну програму правової освіти населення” та від 14.11.2017 № 361/2017 „Про оголошення в Україні 2018 року Роком реалізації правопросвітницького проекту „Я маю право!”, розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 року № 638-р „Про реалізацію правопросвітницького проекту „Я маю право!” у 2017 – 2019 роках” та від 14 березня 2018 р. № 155-р „Про затвердження плану заходів на 2018 рік щодо реалізації правопросвітницького проекту „Я маю право!”, витяг з протоколу № 24 засідання Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року, наказ Міністерства юстиції України від 09.10.2017 № 3743/7 „Про затвердження Плану заходів Міністерства юстиції України з реалізації правопросвітницького проекту „Я маю право!” у 2017-2019 роках”, розпорядження голови Тернопільської обласної державної адміністрації від 24 січня 2018 року № 43-од „Про затвердження плану заходів з реалізації право просвітницького проекту „Я маю право!” в Тернопільській області у 2018 році” (із змінами)
3.	Розробник програми	Головне територіальне управління юстиції у Тернопільській області
4.	Співрозробники програми	Юридичний відділ апарату Тернопільської обласної державної адміністрації

5.	Відповідальний виконавець програми	Головне територіальне управління юстиції у Тернопільській області
6.	Учасники програми	Департамент соціального захисту населення, управління освіти і науки; культури, охорони здоров'я, відділ сім'ї та молоді, служба у справах дітей облдержадміністрації, Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги в області, вищі юридичні навчальні заклади, населення області
7.	Термін реалізації програми	2018 – 2022 роки
1)	етапи виконання програми (для довгострокових програм)	перший етап – 2018 рік, другий етап – 2019 рік, третій етап – 2020 рік, четвертий етап – 2021 рік, п'ятий етап – 2022 рік
8.	Перелік місцевих бюджетів, які беруть участь у виконанні програми (для комплексних програм)	Обласний бюджет
9.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього, у тому числі:	1 675,0 тис. гривень
1)	коштів обласного бюджету	1 675,0 тис. гривень
2)	коштів інших джерел	-

2. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована програма

Становлення України як демократичної правової держави, формування засад громадянського суспільства потребує суттєвого підвищення правосвідомості громадян, їх правової культури, неухильного дотримання ними Конституції України, вимог законодавства України та кваліфікованого його застосування.

Конституцією України на державу покладено обов'язок доведення до відома населення законів та інших нормативно-правових актів, що визначають права і обов'язки громадян. На сьогодні актуальними залишаються питання подальшого розвитку правосвідомості населення, задоволення їхніх потреб у правовій інформації. Правове регулювання суспільних відносин в нашій державі здійснюється великою кількістю законів та підзаконних актів, з яких лише незначна частина відома населенню. Недостатній рівень обізнаності у сфері прав людини призводить до ігнорування цих прав та, як наслідок, порушення принципу верховенства права. Здається практично нереальним намагання навчити кожного громадянина практичному значенню кожного закону, який теоретично може бути до нього застосований. Однак навіть якщо певна частина

із цих громадян зможе дізнатись про норми, які застосовуються на практиці, це буде достатнім виправданням проведеної інформаційної та правоосвітньої роботи, особливо це стає актуальним для молодіжного середовища.

З метою підвищення правової свідомості українців та інформування громадян щодо використання та захисту їхніх прав у повсякденному житті в 2017 році стартував загальнонаціональний правопросвітницький проект Міністерства юстиції України „Я маю право!“. В рамках проекту проводиться інформування населення та надання практичних рекомендацій щодо захисту прав громадян за найбільш актуальними напрямками. Поширення знань та освітня місія сприяє залученню громадян до правової активності та правосвідомої поведінки.

Отже, необхідно створити належні умови для подальшого розвитку правосвідомості населення, подолання правового нігілізму, задоволення потреб громадян в одержанні загальних знань про державу і право. Треба сприяти розширенню можливостей отримання широкої правової інформації та належної юридичної допомоги громадянам, які цього потребують. Кожен з цих напрямків має свої форми і механізми реалізації.

Власне на це і спрямована Національна програма правової освіти населення, затверджена Указом Президента України 18.10.2001 № 992. Правова освіта на сучасному етапі – це навчити людину орієнтуватися у правовому просторі, дотримуватися стандартів правової поведінки.

Розроблення та прийняття обласної програми правової освіти на 2018 – 2022 роки передбачає подальше створення умов для набуття широкими верствами населення правових знань і навичок у їх застосуванні, забезпечення доступу громадян до джерел правової інформації, а також визначає основні напрями правоосвітньої діяльності та першочергові заходи щодо їх реалізації.

3. Визначення мети програми

Метою програми є забезпечення кожному можливості доступу до інформації та одержання знань про права, свободи та обов'язки людини і громадянина, механізм реалізації та захисту таких прав і свобод; підвищення загального рівня правової культури та формування у людей поваги до права.

Мету Програми передбачається досягти шляхом:

підвищення рівня правової підготовки населення;

створення належних умов для набуття громадянами знань про свої права, свободи і обов'язки;

широке інформування населення про правову політику держави та законодавство;

забезпечення вільного доступу громадян до джерел правової інформації.

Мета програми відповідає пріоритетним напрямкам розвитку області, визначає основні напрями правоосвітньої діяльності та першочергові заходи щодо їх реалізації у Тернопільській області на період до 2022 року.

4. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблем, обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання програми

Правова освіта населення – це процес засвоєння знань про основи держави та права, виховання у громадян поваги до Конституції, законів України, до прав людини, небайдужого ставлення до порушень законності та правопорядку. Правова освіта – це необхідний елемент правової культури.

Правова освіта є складовою частиною системи освіти і має на меті формування високого рівня правової культури та правосвідомості особи, її ціннісних орієнтирів та активної позиції як члена громадянського суспільства, подолання правового нігілізму, задоволення потреб у правовій інформації, заохочення до участі у розбудові демократичної, соціальної і правової держави, профілактика правопорушень, забезпечення вільного і всебічного розвитку особистості.

Правову освіту громадян складає комплекс інформаційних, виховних та навчальних заходів державних, муніципальних і громадських структур, спрямованих на забезпечення певного обсягу правових знань, навичок, інформацій, консультацій, необхідних громадянину для прийняття рішень у питаннях державного і приватного життя, захисту прав і свобод, гарантованих Конституцією України.

Правова освіта громадян є невід'ємною частиною діяльності держави і громадянського суспільства, які повинні нести відповідальність за її стан і розвиток щодо забезпечення прав і свобод.

Усі громадяни України, згідно з положеннями Конституції України та нормами чинного законодавства, мають право на набуття необхідного їм мінімуму правових знань. Це право забезпечується розгалуженою мережею загальних та спеціалізованих навчально-виховних закладів незалежно від форм власності, широким правовим інформуванням населення через засоби масової інформації та культурно-освітні установи.

Правова освіта є обов'язковою в усіх дошкільних виховних, середніх загальноосвітніх, професійних навчально-виховних, вищих навчальних закладах, навчальних закладах підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів.

Правова освіта в області забезпечується:

активною участю в її організації органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, навчальних закладів, підприємств, установ, організацій, засобів масової інформації;

безпосередньою участю юристів у розповсюдженні правових знань;

органічним поєднанням правової освіти із загальною середньою і професійною освітою, культурою, політичним, економічним, моральним, естетичним та іншими формами виховання;

відкритістю і доступністю до інформації про державу і право, про законодавство, про правову політику держави;

систематичністю і безперервністю поширення та одержання знань про державу і право;

диференційованим підходом до навчально-виховного правоосвітнього процесу.

З метою оперативного вирішення питань координації і методичного забезпечення правової освіти в області діє обласна міжвідомча координаційно-методична рада з правової освіти населення області (далі – МКМР).

Складовою частиною правової освіти є самоосвіта громадян з питань держави і права, вивчення Конституції України, законодавства про референдум, виборчого законодавства та інших норм чинного законодавства.

Для здійснення правової освіти використовуються друковані, електронні та аудіовізуальні засоби масової інформації, мережі спеціалізованих будинків і бібліотек правової освіти.

Правова освіта починається в сім'ї та дошкільних виховних закладах, де дітям надаються початкові знання про норми поведінки, звички щодо їх виконання, виховується повага до батьків, вихователів, ровесників, людей похилого віку та інших осіб.

Надалі правова освіта надається загальноосвітніми, професійно-технічними, вищими навчальними закладами і закладами післядипломної освіти.

У навчально-виховних закладах здійснюється широка позакласна і позааудиторна правовиховна робота, до якої залучаються вчені – юристи, працівники правоохоронних органів, інші фахівці.

З метою задоволення потреб працівників у юридичних знаннях під час виконання ними своїх функцій і завдань, прийняття кваліфікованих рішень, реалізації наданих повноважень на підприємствах, в установах і організаціях може запроваджуватися правова освіта.

Преса, телебачення і радіо систематично інформують населення про законодавчі та інші нормативні акти України, про діяльність органів законодавчої, виконавчої та судової влади, а також про стан правопорядку, боротьбу із правопорушеннями, особливо серед неповнолітніх, їх профілактику тощо.

Для кваліфікованої правової освіти населення в засобах масової інформації можуть створюватися загальні і навчальні телевізійні та радіомовні канали, випуски, журнали, а також запроваджуватися сторінки, рубрики й інші популярні форми.

Заклади культури (бібліотеки, будинки культури, кінотеатри та інші) здійснюють цілеспрямовану правову освітньо-виховну діяльність. З цією метою ними за участю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій створюються на громадських засадах університети правових знань, лекторії, кінолекторії, проводяться виставки юридичної літератури, читацькі конференції, тематичні концерти, зустрічі із молоддю та інші заходи.

Основними шляхами розв'язання проблеми є:

підвищення рівня правової підготовки населення, насамперед учнівської та студентської молоді, громадян, малозахищених верств населення, тощо;

створення належних умов для набуття громадянами знань про свої права, свободи і обов'язки;

широке інформування населення про правову політику держави та законодавство;

забезпечення вільного доступу громадян до джерел правової інформації.

Програму планується виконати протягом 2018-2022 років.

Реалізація заходів програми здійснюватиметься за рахунок коштів обласного бюджету.

Орієнтовний обсяг фінансування програми становить 675,0 тис. гривень – кошти обласного бюджету.

1

Ресурсне забезпечення програми

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	Обсяг ресурсів за роками					тис. гривень
	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Усього витрат на виконання програми
Обсяг ресурсів, усього, у тому числі:	540,0	535,0	200,0	200,0	200,0	1 675,0
обласний бюджет	540,0	535,0	200,0	200,0	200,0	1 675,0
районні та міські міст обласного значення бюджети	-	-	-	-		-
сільські, селищні, міські бюджети, бюджети об'єднаних територіальних громад	-	-	-	-		-
кошти інших джерел	-	-	-	-		-

5. Перелік завдань і заходів програми та результативні показники

Основними завданнями програми є:

створення належних умов для набуття громадянами знань про свої права, свободи і обов'язки;

широкого інформування населення про правову політику держави та законодавство;

забезпечення вільного доступу громадян до джерел правової інформації;

вдосконалення системи правової освіти населення.

Мету та завдання Програми передбачається досягти шляхом:

утвердження гуманістичних правових ідей, загальнолюдських та національних правових цінностей, високих моральних засад у суспільному житті;

визнання правової освіти населення одним із основних чинників формування високої правосвідомості і правової культури окремих громадян та всього суспільства;

залучення до активної участі в організації і здійсненні заходів з правової освіти населення органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, установ, об'єднань громадян, навчальних закладів та закладів культури, засобів масової інформації, наукових установ, МКМР, видавництв та видавничих організацій та поєднання комплексу заходів у сфері правової освіти, що здійснюється цими органами, організаціями, закладами і установами;

органічне поєднання правової освіти із загальною середньою, професійно-технічною і вищою освітою;

розроблення сучасної методологічної бази для реалізації усіх напрямів і форм правоосвітньої діяльності;

надання правової освіти навчальними закладами як державної, так і інших форм власності, на платній або безоплатній основі;

забезпечення відкритості інформації та доступу всіх верств населення до її джерел, систематичного і безперервного поширення серед населення області відомостей про право і державу, роз'яснення норм конституційного, земельного, цивільного, сімейного права, в тому числі шляхом висвітлення правової інформації в засобах масової інформації;

безпосередньою участю юристів у розповсюдженні правових знань;

залучення громадян до участі в удосконаленні системи правової освіти;

диференційованим підходом до навчально-виховного правоосвітнього процесу;

вивчення стану ефективності правоосвітньої роботи з громадськістю.

Реалізація Програми сприятиме підвищенню рівня правових знань та правової культури, як окремих громадян, так і суспільства в цілому, формуванню у громадян поваги до права, загальнолюдських та національних правових цінностей, а також подоланню правового нігілізму, підвищенню ефективності правоосвітньої та правовиховної роботи в загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладах і закладах післядипломної освіти, підвищенню рівня правової поінформованості населення.

Позитивні зміни у правовому вихованні громадян сприятимуть набуттю широкими верствами населення навичок у правильному застосуванні чинного законодавства, вміння користуватися правовими нормами для прийняття правильного рішення у складних життєвих ситуаціях, зменшення кількості необґрунтованих скарг та звернень.

6. Напрями діяльності та заходи програми

№ з/п	Назва напрямку діяльності	Перелік заходів програми	Строк виконання	Виконавці	Джерела фінансування		Орієнтовні обсяги фінансування (вартість), тис. грн., у т. ч.:					Очікуваний результат
							всього	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
1.	Створення належних умов для набуття громадянами знань про свої права, свободи та обов'язки	Організація та проведення конференцій, семінарів тощо з питань роз'яснення громадянам гарантованих їм Конституцією та законами України прав у різних сферах життя	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	обласний бюджет	125	25	25	25	25	25	Проведення конференцій, семінарів з актуальних правових питань
		Проведення олімпіад, конкурсів та інших змагань з правознавства, конкурсів учнівських та студентських робіт, рефератів на правову тематику	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	обласний бюджет	50	10	10	10	10	10	Проведення даних заходів, з метою підвищення рівня правової обізнаності населення щодо гарантій правового та соціального захисту дітей
2.	Розроблення, виготовлення та розповсюдження	Розроблення, виготовлення та розповсюдження навчально-	2018-2022 роки	головне територіальне управління	обласний бюджет	300	60	60	60	60	60	Забезпечення вільного доступу громадян до

	інформаційних, навчально-методичних матеріалів, брошур, буклетів, зовнішньої реклами та інше	методичних матеріалів, брошур, буклетів та інше		юстиції в області								джерел правової інформації, підвищення рівня самоосвіти різних цільових аудиторій
		Виготовлення та розміщення зовнішньої реклами, як соціальної (зокрема, плакатів, бігбордів, сітілайтів) на вулицях	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	обласний бюджет	750	300	300	50	50	50	Охоплення зовнішньою рекламою максимальної кількості населення з інформування про їх права та способи реалізації
		Виготовлення та розміщення зовнішньої реклами, як соціальної (зокрема, плакатів, палаток, павуків) в громадському транспорті, громадських місцях	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	обласний бюджет	160	50	50	20	20	20	Охоплення зовнішньою рекламою максимальної кількості населення з інформування про їх права та способи реалізації
		Створення та трансляція аудіо- та відеороликів на правову тематику, пов'язану з різними	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	обласний бюджет	75	25	20	10	10	10	Охоплення цільової аудиторії з інформування про права та

		сферами життя, у засобах масової інформації, громадському транспорті, громадських місцях										способи їх реалізації
		Підготовка та проведення виступів у засобах масової інформації з питань роз'яснення фізичним та юридичним особам гарантованих їм Конституцією та законами України прав у різних сферах життя	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	обласний бюджет	70	20	20	10	10	10	Охоплення цільової аудиторії з інформування про права та способи їх реалізації
3.	Широке інформування населення області про правову політику держави: організація та проведення виїзних консультативних пунктів з надання безоплатної первинної	Організація та проведення виїзних консультативних пунктів з надання безоплатної первинної правової допомоги	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	обласний бюджет	55	20	20	5	5	5	Надання інформації громадянам щодо можливості отримання безоплатної як первинної, так і вторинної правової допомоги
	безоплатної первинної	Організація та забезпечення роботи мобільних точок доступу до	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	обласний бюджет	55	20	20	5	5	5	Надання інформації громадянам щодо

	правової допомоги	безоплатної правової допомоги		юстиції в області								можливості отримання безоплатної як первинної, так і вторинної правової допомоги
		Організація та забезпечення надання адресної безоплатної правової допомоги незахищеним верствам населення	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	обласний бюджет	35	10	10	5	5	5	Надання інформації громадянам щодо можливості отримання безоплатної як первинної, так і вторинної правової допомоги
4.	Проведення правовосвітньої, інформаційної роботи з питань роз'яснення фізичним та юридичним особам гарантованих їм Конституцією та законами України прав у різних сферах життя	Вжиття організаційних, методичних та інших заходів для підвищення ефективності роботи обласної міжвідомчої координаційно-методичної ради з правової освіти населення (далі – МКМР)	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	не потребує фінансування	-	-	-	-	-	-	Підвищення рівня правової освіти населення області
		Співпраця з громадськими формуваннями,	2018-2022 роки	головне територіальне управління	не потребує фінансування	-	-	-	-	-	-	Підвищення рівня правової

	благодійними організаціями у сфері правоосвітньої та правовиховної роботи		юстиції в області								освіти населення області
	Організація в закладах культури і мистецтва виставок навчально-методичної та інформаційної правової літератури	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	не потребує фінансування	-	-	-	-	-	-	Підвищення рівня правової освіти населення області
	Участь у роботі громадських правових приймалень в області	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	не потребує фінансування	-	-	-	-	-	-	Підвищення рівня правової освіти населення області
	Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи про порядок отримання правової допомоги учасниками АТО, членами їх сімей та внутрішньо переміщеними особами в межах компетенції	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	не потребує фінансування	-	-	-	-	-	-	Підвищення рівня правової освіти населення області, які потрапили у складні життєві ситуації
	Організувати проведення в області тематичних місячників, декад,	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	не потребує фінансування	-	-	-	-	-	-	Підвищення рівня правової освіти

		тижнів правових знань										населення області
		Проводити постійно діючі семінарські заняття для працівників юридичних служб місцевих органів виконавчої влади, державних підприємств, установ та організацій	2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	не потребує фінансування	-	-	-	-	-	-	Підвищення рівня правової освіти населення області
5.	Організація проведення опитування та заміри громадської думки		2018-2022 роки	головне територіальне управління юстиції в області	не потребує фінансування	-	-	-	-	-	-	Визначення рівня правової обізнаності населення області
Разом за програмою						1 675	540	535	200	200	200	
обласний бюджет						1 675	540	535	200	200	200	
кошти з інших джерел						-	-	-	-	-	-	

7. Координація та контроль за ходом виконання програми

Координація і контроль за ходом виконання заходів, передбачених програмою, доручається Головному територіальному управлінню юстиції у Тернопільській області.

Узагальнену інформацію про стан виконання заходів Головне територіальне управління юстиції у Тернопільській області подає департаменту економічного розвитку і торгівлі Тернопільської обласної державної адміністрації щороку до 20 січня упродовж 2019 – 2023 років.

**Керівник апарату
обласної державної адміністрації**

В.В.СІКІРИНСЬКИЙ

Т.С.Романська